

SVENSKA
FORNMINNESFÖRENINGENS
TIDSKRIFT.

TOLFTE BANDET.

1:a häftet.

INNEHÅLL:

	Sid.
MONTELIUS, OSCAR, Östergötland under hednatiden. Med 33 fig.	1.
FLENTZBERG, ANT., Våra »stenyxor med skafthål», en hypotes angående deras användning. Med 5 fig. . . .	35.
AMBROSIANI, SUNE, De uppländska rundkyrkorna. Ett rekonstruktionsförslag. Med 6 fig.	45.
JANSE, OTTO, En dopfunt med framställningar ur legenden om den helige Nikolaus? Med 2 fig.	58.
HAMMARSTEDT, EDVARD, Midsommardaggen	63.
CEDERSTRÖM, RUDOLF, Uppsala universitets konstsamlingar	73.
HAGSTRÖM, K. A., Om forntida sockendräkter och bröllopsceremonier. Kulturbilder från Västra Vingåker . . .	93.
JANSE, OTTO, Ur litteraturen	100.

Ur litteraturen.

Af

Otto Janse.

Kongl. Vitterhets Historie och Antiquitets Akademiens Månadsblad 1897 innehåller förutom redogörelser för akademiens verksamhet smärre uppsatser rörande kyrkor, funtar, målningar i gottländska kyrkor, svenska grafstenar m. m. Årgången har ej mindre än 160 illustrationer.

Antiqvarisk tidskrift för Sverige XVII: 1, 2, utgifven af Kongl. Vitterhets Historie och Antiquitets Akademien genom H. Hildebrand, med innehåll: Lydekinushandskriften i K. Biblioteket g. s. B. 59, af Ernst Lidblom, samt Om delaktighet i dråp enligt de svenska landskapslagarna, af Karl Gustaf Westman.

Meddelanden från Nordiska museet 1899 och 1900, utgifna genom D:r John Böttiger, Stockholm 1902. Förutom redogörelser rörande museets styrelse, tjänstemän, ekonomi m. m. innehåller häftet äfven följande:

1. *Lapska seder och föreskrifter rörande mat och matlagning*, af V. B. Viklund.
2. *Gnidstenar i Nordiska museet*, af P. G. Vistrand.
3. *Såkaka och gullhöna*, af E. Hammarstedt.
4. *Skrå-Ordning upprättad jordägarne emellan här i staden Cimbrisham Åhr efter Guds hugnerika Börd Et tusende siuhundrade Fämtjo Fyra. Walborgsmesso dagen den Första Maii. Ur Nordiska museets arkiv.*
5. *Två skallordningar. Ur Nordiska museets arkiv. Med inledning af E. Hammarstedt.*

1. *Skallordning från Reftete socken, Västbo härad i Småland.*
2. *Skallordning från Västra Ny socken, Aska härad i Östergötland.*

Ymer. Tidskrift utgifven af svenska sällskapet för antropologi och geografi 1902. Ur årgångens innehåll anteckna vi: Almgren, Oscar: *Nyare undersökningar af Danmarks kökkenmöddingar*; Andersson, Gunnar: *En stenålders-boplats på Hven*; Lönborg, Sven: *Finnmarkerna i mellersta Skandinavien*; Wilser, Ludwig: *Hafva folkinvandringar ägt rum i Skandinavien?*

Aarbøger for nordisk oldkyndighed, 1902. Bland annat förekommer här en uppsats af prof. Löffler och d:r Mackeprang med titeln: *Har Kallundborg Kirke haft murkrone og skyttegang?*

Uppsatsen i fråga är i viss mån afsedd att utgöra ett svar å d:r Emil Ekhofts i nämnda tidskrift n:r 18 införda uppsats: *Om kyrkornas forna egenskap af försvarsverk.*

I *Nordisk tidskrift* 1902, h. 5, har d:r Axel Olrik i Köpenhamn infört en intressant uppsats om *Nordboernes Ragnarök*. De nordiska myterna om makternas undergång hafva rönt inflytande af dylika myter från skilda håll. Völuspås bekanta världsbrand är dock ensamstående och synes Völuspås författare här skrivit under påverkan från kristendomen.

Sveriges Folk i Forntiden (ur tidskriften *Ljus* 1902), af d:r Oscar Almgren, är en god öfversikt af den förhistoriska tiden i vårt land, sådan den ter sig, sedd genom vetenskapens nuvarande synglas.

Uppland, skildring af Land och Folk. Af detta storslaget anlagda arbete har tills dato utkommit I:1 och 2, II:1 där särskildt för fornminnesvänner väl bör antecknas ett sådant kapitel som »Den hedna religionen». — Det i detta kapitel lämnade resultatet är hufvudsakligen byggdt på folkloristiskt material och visar till fullo vikten af att dylikt material, som ju för närvarande är starkt stadt i upplösning, med första tillvaratages.

Sveriges Medeltid, III: v, Kulturhistorisk skildring, af Hans Hildebrand. Pris 3,50.

Häftet innehåller fortsättning på femte boken, kap. 4: kyrkornas inredning, samt kap. 5: *Gudstjänsten*. Särskildt utredningen af de invecklade medeltida gudstjänstförhållandena skall säkert vara välkommen för dem, som intressera sig för nämnda skede i vår historia. Häftet är som vanligt rikt illustrerad.

Mariakyrkan i Vesterås, anteckningar till dess byggnadshistoria, af Agi Lindegren, är en synnerligen ståtligt utförd monografi, skriven med anledning af den af författaren utförda restaureringen af kyrkan i fråga.

Gotländska kyrkor, utgifna af Gotlänningens Redaktion. Serie V. Pris 1,25. Serien innehåller efter fotografi gjorda afbildningar (exteriörer) jämte någon text till följande kyrkor: Ganthem, Stenkumla, Eskelhem, Ardre Martebo, Vesterhejde, Lummelunda, Hangvar, Ekeby, Fleringe, Björke, Mästerby.

Romanska målningar i Skånes kyrkor, en konsthistorisk undersökning, af Otto Rydbeck (i *Historisk tidskrift för Skåneland*, 1902), är ett väl behöfligt bidrag till kännedomen om våra medeltida kyrkomålningar. Skada blott att afbildningarna ej ha kunnat blifva flera än hvad som är fallet.

Ur Gamla Papper, af Henrik Schüek. Femte serien. Pris 2,75. Bland innehållet anteckna vi *Lifvet i Vadstena kloster*.

Handbok i arkitekturens historia, af Aug. Hahr. Arbetet föreligger nu färdigt i 10 häften à 75 öre. Texten belyses af talrika illustrationer.

En framställning af den svenska arkitekturens historia, författad af arkitekten Gustaf Lindgren, finnes införd i Uppfinningarnes bok, I. upplagan.

Tegningar af äldre Nordisk Architektur, Fjerde Samling, Förste Række, utgifne af O. V. Koch og H. Storek, innehåller sju stycken uppmättningsplanscher, planer m. m. af klostret och

klosterkyrkan i Ystad. — Frågan om den gamla klosterbyggnadens bevarande står såsom bekant för närvarande på dagordningen.

Omrids af den kirkelige kunstarkæologi, af prof. L. Dietrichson. Kristiania 1902. Ehuru arbetet är skrivet med särskild hänsyn till norska förhållanden, är det en handbok, som med fördel kan användas äfven då det gäller vårt lands forna kyrkliga utstyrel m. m.

Åbo domkyrkas byggnadshistoria, af Sune Ambrosiani (Finsk Tidskrift 1902), är ett inlägg i nämnda kyrkas restaureringsfråga. Frågan är brännande i Finland, och Ambrosiani uppvisar flera vanskligheter i det befintliga restaureringsförslaget. Hans kritik har emellertid bemötts i samma tidskrift 1903 af arkitekten M. Schjerfbeck: *Polemik. Något om Åbo domkyrkas restaurering, med anledning af d:r Sune Ambrosianis inlägg i frågan.*

Die vier Rundkirchen auf Bornholm und ihr mittelalterlicher Bilderschmuck, von prof. F. Laske. Berlin 1902. — Beträffande den omtvistade frågan om de nordiska rundkyrkornas ursprung härleder författaren detta ur de fornnordiska helgedomarne(!) och ur medeltidens befästningsbyggnader. Texten belyses af talrika afbildningar.

Schnitzaltäre in Schwedischen kirchen und Museen aus der Werkstatt des brüsseler bildschnitzers Ian Borman är titeln på en i Berlin i jan. innevarande år ventilerad doktorsafhandling af d:r Johnny Roosval. Afhandlingen, som berör ett hos oss föga utredt men intressant ämne, utgör blott en inledning till behandlingen af omskrifna altarskåp. — Då sengötiska altarskåp ännu finnas bevarade här och hvar i kyrkorna, skall helt säkert d:r Roosvals arbete, allra helst då det utkommit i sin helhet, för mången blifva till stort både nytta och nöje.

Proceedings of the Cambridge Antiquarian Society 1901—1902 n:r XLIII . . . M. R. James: *The sepulchral Brass of St Henry of Finland*. Det utmärkta monumentet, som är utfördt på beställning af Åbobiskopen Magnus Olsson Tavast 1412--1450,

anser författaren vara tillverkad i Flandern eller norra Tyskland. Monumentets alla sidor äro afbildade. — M. R. James: *A Legend of St. Stephen*. Uppsatsen är byggd på hufvudsakligen samma material som Djurklou användt i sin uppsats: *Hvem var Staffan Stalledräng?* (Svenska Fornminnesföreningens tidskrift, Bd 11, sid. 335 ff). Ett och annat är dock nytt och uppsatsen är väl värd för intresserade att taga del af, allra helst frågan oaktadt de bägge intressanta uppsatserna ingalunda är till fullo utredd.
